

Kendelse af 6. november 2017

i

faglig voldgift FV2016.0037

**Fagligt Fælles Forbund
(advokat Evelyn Jørgensen)**

mod

DI Overenskomst I v/DI

for

**Meldgaard Miljø A/S
(advokatfuldmægtig Alexander Stangerup)**

1. Tvisten

Af § 7 i dagrenovationsoverenskomsten for 2014-2017 mellem DI Overenskomst v/DI og Fagligt Fælles Forbund fremgår, at der skal ydes ventetidsbetaling (som nærmere fastsat i bestemmelsen), hvis der opstår afbrydelser i arbejdsgangen af en af arbejderne utilregnelig årsag, når arbejdet udføres i akkord.

Parterne er enige om, at ventetidsbetaling som fastsat i § 7 også skal ydes, hvis arbejdsgiveren ændrer mødetidspunktet efter den forudgående arbejdsdags ophør.¹

Hvis ændringen af mødetidspunktet meddeles inden den forudgående arbejdsdags ophør, er indklagede, DI Overenskomst v/DI for Meldgaard Miljø A/S, af den opfattelse, at der ikke skal ydes ventetidsbetaling i henhold til § 7.² Omvendt er klager, Fagligt Fælles Forbund, af den opfattelse, at der skal ydes ventetidsbetaling.³ Det er denne uenighed mellem parterne, som voldgiftsretten skal tage stilling til under denne sag.

2. Påstande

Fagligt Fælles Forbund har nedlagt påstand om, at DI Overenskomst I v/DI for Meldgaard Miljø A/S skal anerkende, at der skal ydes ventetidsbetaling i henhold til dagrenovationsoverenskomstens § 7, hvor arbejdet ikke kan påbegyndes rettidigt svarende til ”normal arbejdstids begyndelse”, og forsinkelsen ikke kan tilregnes de ansatte.

DI Overenskomst I v/DI for Meldgaard Miljø A/S har påstået frifindelse.

---

¹Forudsat at arbejdet udføres i akkord, og at ventetiden skyldes en af arbejdstagerne utilregnelig årsag.

²Selv om de i note 1 anførte forudsætninger er til stede.

³Det gælder, hvis ændringen af mødetidspunktet meddeles med et kortere varsel end medarbejdernes individuelle opsigelsesvarsel. De under note 1 anførte forudsætninger skal selvsagt også være opfyldt.

3. Sagens behandling

Sagen blev mundtligt forhandlet den 1. november 2017 hos DI, H.C. Andersens Boulevard 18, 1787 København V, for en faglig voldgift med følgende partsudpegede medlemmer:

Udpeget af klager: Kim René Busch og Frank Boye, begge forhandlingssekretærer i 3F.

Udpeget af indklagede: Seniorchefkonsulent Henrik Christensen og chefkonsulent Sofie Bille-Steenberg.

Som opmand deltog højesteretsdommer Oliver Talevski.

Der blev under den mundtlige forhandling afgivet forklaring af Lars Trane, Allan B. Jepsen, Martin Borgersen, Claus Barslund og André Rouvillain.

Sagen blev fra klagers side procederet af advokat Evelyn Jørgensen og fra indklagedes side af advokatfuldmægtig Alexander Stangerup.

Efter forhandling og votering kunne der ikke opnås enighed om eller et flertal for en afgørelse blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten. Afgørelsen skal derfor træffes af opmanden. Parterne var enige om, at kendelsen ikke behøver at indeholde en (fuldstændig) sagsfremstilling eller en gengivelse af forklaringer og procedurer/anbringender.

Kendelsen er udformet i overensstemmelse hermed

4. Sagsfremstilling⁴

Transport- og logistikoverenskomsten 2014-2017 mellem DI Overenskomst (ATL) og Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen, indeholder ifølge forordet

---

⁴Jeg fokuserer i dette afsnit på bestemmelserne i de tidligere overenskomster, idet disse bestemmelser gjaldt, da tvisten opstod, og idet parterne under proceduren henviste hertil. De nugældende overenskomster (for perioden 2017-2020) indeholder bestemmelser svarende til dem, jeg omtaler i afsnittet.

”generelle bestemmelser gældende for samtlige medarbejdere, medens specielle bestemmelser for chauffører, lager- og terminalmedarbejdere, flyttearbejdere, eksporthauffører, renovationsarbejdere, holddrift og lærlinge findes i særlige overenskomster for hvert af de nævnte områder”.

Transport- og logistikoverenskomsten indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 2. Arbejdstid.

Stk. 1. Ugentlig arbejdstid

For timelønnede og fuldlønnede er den normale effektive ugentlige arbejdstid 37 timer.

...

Stk. 2. Daglig arbejdstid

Den normale daglige arbejdstid kan lægges mellem kl. 06.00 og kl. 18.00.

Tidspunktet for arbejdstidens begyndelse og ophør inden for det nævnte klokkeslæt fastsættes efter aftale mellem den pågældende arbejdsgiver og medarbejderne lokalt.

Hvis ikke andet er skriftligt aftalt, er den daglige arbejdstid for timelønnede og fuldlønnede med fastlagt daglig arbejdstid 7,4 normaltime.”

I dagrenovationsoverenskomsten for 2014-2017 mellem samme parter er der fastsat bl.a. følgende bestemmelser⁵:

”§ 1. Gyldighedsområde

Stk. 1. Denne overenskomst gælder i såvel Provinsen som i København.

Stk. 2. Nævnte arbejde er vedrørende løn- og arbejdsforhold omfattet af den mellem DIO I (ATL) og 3F's Transportgruppe gældende Transport- og Logistikoverenskomst, generelle bestemmelser.

Stk. 3. Nedennævnte bestemmelser, der enten fraviger eller supplerer den i stk. 2 nævnte overenskomst, er gældende for nærværende overenskomstforhold vedrørende dagrenovation.

...

§ 6. Arbejdstid

---

⁵Bestemmelserne står i afsnittet om kontraktperioder med opstart før 1. januar 2015, men parterne er enige om, at der i henseende til den tvist, som denne sag angår, ikke gør nogen forskel, om kontraktperioderne har opstart før eller efter 1. januar 2015.

Stk. 1. Arbejdet kan påbegyndes i distrikterne kl. 04.30, og arbejderne møder på plads eller i garage i så god tid at arbejdet i distrikterne kan påbegyndes rettidigt.

...

Stk. 2. Arbejdet udføres på den måde og fra det tidspunkt, som er fastsat i de til enhver tid gældende kommunale regulativer, politivedtægter og sundhedsvedtægter. Arbejdet skal, medmindre uforudsete hindringer indtræffer, være tilendebragt hurtigst muligt

Stk. 3. Såfremt der i overenskomstperioden sker ændringer i de nugældende regulativer, politivedtægter eller sundhedsvedtægter, skal der optages forhandlinger mellem overenskomtparterne om ændring af overenskomstforholdet på baggrund af de skete ændringer i arbejdets udførelse.

Stk. 4. Det nævnte tidspunkt kan fraviges ved aftale mellem parterne, således at det kan påbegyndes senere eller tidligere, såfremt der måtte være behov herfor, bl.a. på baggrund af arbejdets særlige karakter, kommunale regulativer, sundhedsvedtægter, politivedtægter mv.

Stk. 5. Arbejdet i distrikterne består i udbæring og bortkørsel af det affald som i henhold til kommunens bestemmelser skal fjernes.

§ 7. Ventetid

Opstår der afbrydelser i arbejdsgangen af en af arbejderne utilregnelig årsag, f.eks. ved at en bil bryder sammen, skal der, når arbejdet udføres i akkord, og hvis afbrydelsen varer mere end en halv time, ydes ventetidsbetaling til arbejderne for ventetiden ud over den første halve time, idet dog yderligere afbrydelser samme dag altid betales som ventetid. Ventetid betales i henhold til Chaufføroverenskomstens normaltimeløn.

§ 8. Ansættelsesforhold

...

Stk. 3. Mandskabet ansættes på timeløn med fuld tid ...

...

§ 9. Arbejdets tilrettelæggelse og udførelse

...

Stk. 5. Efter aflæsningen af det sidste daglige læs kører vognen direkte tilbage til garage eller plads. Når vognen er eftersat og rensat og anbragt på plads, er arbejdstiden til ende.”

I chaufføroverenskomsten 2014-2017 mellem samme parter er der i § 3, stk. 2, fastsat følgende:

”§ 3. Forskellige bestemmelser

...

Stk. 2. Placering af den daglige arbejdstids begyndelse mellem kl. 06.00 og kl. 08.00 kan ændres indtil afslutning af den foregående dags arbejde.”

Det er oplyst, at renovationsmedarbejdere, der udfører arbejde i akkord, ikke har deres daglige arbejdstid beskrevet i ansættelsesbeviset.

Meldgaard Miljø A/S indsamler og transporterer affald i bl.a. Kolding Kommune. Af Kolding Kommunes regulativ for husholdningsaffald, der trådte i kraft den 1. januar 2011, fremgår bl.a. (§ 12.9), at affald til afhentning ”skal være tilgængeligt fra kl. 06.00 på tømningsdagen.” Af kommunens hjemmeside fremgår, at afhentning af affald i forbindelse med helligdage ikke altid vil følge den normale afhentningsdag og tidspunkt. På hjemmesiden kan man imidlertid se, hvornår man i stedet kan forvente at få afhentet sit affald.

Af udbudsmateriale for indsamling og transport af restaffald og problemaffald i Kolding Kommune fremgår bl.a., at den ugentlige indsamling af sække samt afhentning af containere normalt skal foregå mandag-fredag, begge dage inkl., i tidsrummet 06.30 til 17.00.

5. Parternes hovedanbringender

Fagligt Fælles Forbund har anført navnlig, at renovationsmedarbejdere ansættes som timelønnede, jf. renovationsoverenskomstens § 8, stk. 3, og at de har krav på et sædvanligt begyndelsestidspunkt, selv om de udfører arbejde i akkord. De kommunale regulativer har stedse været kutyme for fastsættelse af begyndelsestidspunktet. Renovationsmedarbejderne møder således på plads eller i garage i så god tid, at arbejdet i distrikterne kan påbegyndes rettidigt.

Forsinkelser med arbejdstidens påbegyndelse, som ikke kan tilregnes de timelønnede dagrenovationsarbejdere på akkord, skal sidestilles med en afbrydelse af arbejdsgangen efter arbejdets påbegyndelse, jf. dagrenovationsoverenskomstens § 7, hvorefter bl.a. nedbrud i løbet af arbejdsdagen udløser ventetidsbetaling. Sådanne forsinkelser medfører, at arbejdet ikke kan påbegyndes som ”nor-

malt”, og dette skal ikke komme dagrenovationsarbejderne til last uden kompensation. Der er ikke dokumenteret en praksis eller en branchekutyme, hvorefter forsinkelsen med arbejdstidens påbegyndelse, der varsles inden ophør af den forudgående arbejdsdag, kan ske uden kompensation.

DI Overenskomst I v/DI for Meldgaard Miljø A/S har anført navnlig, at det er arbejdsgiveren, som i henhold til ledelsesretten fastsætter retningslinjerne for arbejdets udførelse, herunder fastlæggelsen af arbejdstiden.

Arbejdstidsbestemmelserne i dagrenovationsoverenskomsten udvider muligheden for at placere den normale daglige arbejdstid i forhold til de generelle bestemmelser i transport- og logistikoverenskomsten. Kommunens regulativ fastsætter ikke arbejdstiden, men alene tidsrammen for indsamling af affald. I øvrigt er det kontrakten med kommunen, der afgør, i hvilket tidsrum affald kan indsamles.

Dagrenovationsmedarbejdere, der udfører arbejde i akkord, behøver ikke på forhånd at kende arbejdstidens start- og sluttidspunkt. Placeringen af arbejdets begyndelse kan for disse medarbejdere i henhold til ledelsesretten ændres inden den forudgående arbejdsdags ophør, uden at det udløser ventetidsbetaling efter dagrenovationsoverenskomstens § 7. Dette er almindeligt anerkendt og anvendt i branchen. Der er ikke grundlag for at sidestille situationen med den, der udtrykkeligt er reguleret i § 7, nemlig afbrydelser i arbejdsgangen, når arbejdet er påbegyndt.

6. Opmandens begrundelse og resultat

6.1. Denne sag angår timelønnede renovationsmedarbejdere, som er omfattet af dagrenovationsoverenskomsten, og som udfører arbejde i akkord. Spørgsmålet er, om disse medarbejdere har krav på ventetidsbetaling i henhold til (analogien af) dagrenovationsoverenskomstens § 7, når forsinkelser, som ikke kan tilregnes medarbejderne, indebærer, at arbejdet ikke kan påbegyndes til sædvanlig tid.

6.2. Det lægges efter bevisførelsen, herunder forklaringerne, til grund, at dagrenovationsmedarbejderne i praksis har et sædvanligt mødetidspunkt, selv om arbejdet udføres i akkord. Det skyldes, at de normalt er tilknyttet en fast rute, og at de normalt møder på plads eller i garage i så god tid, at arbejdet i distrikterne kan påbegyndes, når det er muligt efter vedkommende kommunes regulativ.

6.3. Denne sag drejer sig ikke om arbejdsgiverens adgang til at foretage en generel ændring af det sædvanlige mødetidspunkt for renovationsmedarbejderne. Spørgsmålet er alene, om arbejdsgiveren (uden kompensation) kan ændre det sædvanlige mødetidspunkt i de særlige tilfælde, hvor dette er begrundet i saglige (driftsmæssige) hensyn som f.eks. nedbrud af biler eller lignende.

Efter min opfattelse har arbejdsgiveren hjemmel i ledelsesretten til at ændre renovationsmedarbejdernes sædvanlige mødetidspunkt i de nævnte særlige tilfælde. En sådan ændring vil ikke være i strid med de individuelle kontraktforudsætninger eller med bestemmelser i de relevante overenskomster, hvilket klager da heller ikke har gjort gældende.⁶ Det forhold, at der i chaufføroverenskomstens § 3, stk. 2, er fastsat regler, der regulerer arbejdsgiverens adgang til at ændre mødetidspunktet inden for et bestemt interval (mellem kl. 6 og 8), kan ikke føre til et andet resultat. Renovationsmedarbejderne er ikke omfattet af denne overenskomst.

6.4. Når arbejdsgiveren udøver sin ledelsesret, skal det ske under rimelig hensyntagen til lønmodtagernes interesser. Det er i de nævnte særlige tilfælde imidlertid ikke muligt for arbejdsgiveren at meddele ændring af mødetidspunktet med det opsigelsesvarsel, som medarbejderne har krav på efter overenskomsten.⁷ Det skyldes, at ændringen af det sædvanlige mødetidspunkt er begrundet i driftsmæssige forstyrrelser, der opstår uforudset.

---

⁶Om spørgsmålet kan generelt henvises til bl.a. Ole Hasselbalch, Den Danske Arbejdsret, bind II, Ansættelsesretten (2009), s. 1529 ff.

⁷Opsigelsesvarslet går fra 7 dage til 28 dage afhængig af beskæftigelsesperioden og er i øvrigt forlænget betydeligt for tillidsrepræsentanter.

6.5. Hensynet til medarbejderne tilsiger, at ændringen af mødetidspunktet meddeles så hurtigt som muligt, og indklagede har da også accepteret, at der ydes ventetidsbetaling i henhold til overenskomstens § 7, hvis ændringen af det sædvanlige mødetidspunkt varsles efter den forudgående arbejdsdags ophør.

Overenskomstens § 7 omfatter efter sin ordlyd afbrydelser i arbejdsgangen, når arbejdet er påbegyndt. Sådanne afbrydelser vil normalt føre til, at arbejdstiden den pågældende dag bliver forlænget, og det er denne ulempe, som bestemmelsen gennem ventetidsbetaling kompenserer for.

Forsinkelser, der meddeles medarbejderne inden ophør af den forudgående arbejdsdag, indebærer ikke i sig selv en forlængelse af arbejdstiden den efterfølgende dag. Forsinkelserne indebærer derimod den ulempe, at medarbejderne ikke kan begynde arbejdet den efterfølgende dag på det sædvanlige tidspunkt. Dette kan være forstyrrende for deres hverdag, særligt hvis mødetidspunktet ændres fra kl. 6.30 til kl. 11.30, hvilket efter bl.a. Lars Tranes forklaring fra kan være tilfældet.

Som forklaret af bl.a. Claus Barslund og Martin Borgersen har der i sagens natur også før denne tvists opståen været situationer, hvor mødetidspunktet måtte ændres med kort varsel på grund af uforudsete forhold som f.eks. nedbrud af biler eller lignende. Jeg kan i den forbindelse ikke se bort fra deres og André Rouvillains forklaringer om, at der i så fald ikke blev ydet ventetidsbetaling efter overenskomstens § 7.

Efter det anførte har jeg ikke grundlag for at fastslå, at meddelelse af ændring mødetidspunktet inden den forudgående arbejdsdags ophør skal sidestilles med den situation, der udtrykkeligt er reguleret i overenskomstens § 7, således at renovationsmedarbejderne har krav på ventetidsbetaling. Hvis der skal betales kompensation i det nævnte tilfælde kræver det efter min mening en udtrykkelig

bestemmelse herom i overenskomsten. Det er noget, som overenskomstens parter i givet fald må forhandle om.

6.6. Jeg tager herefter indklagedes påstand om frifindelse til følge.

T h i b e s t e m m e s :

DI Overenskomst I v/DI for Meldgaard Miljø A/S frifindes.

Hver part skal bære egne omkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 6. november 2017.

Oliver Talevski